

Vedení kroužku. Jak na to, pojďme společně krok za krokem. Část 14.

Příroda v lednu a aktivity pro děti

Děni v přírodě a různorodou činnost myslivců v honitbě v průběhu roku, ale i práci lesníků, vám přiblíží text doplněný o úkoly a metodické listy. To vám pomůže rozvíjet vaše znalosti a dovednosti, které vás dovedou až k návykům, i vaši zručnost, vytrvalost a samostatnost. Doufáme, že mnohdy překvapivé výsledky pravidelných pozorování i náhodných setkání v přírodě vás budou inspirovat k dalšímu studiu a pochopení přírodních jevů a úžasné rozmanitosti přírody. Doporučujeme vám zapisovat si pozorování do notesu a poté je přepisovat do Zápisníku či vlastním deníku. Tím získáte svoji „zelenou kroniku přírody“ vytvořenou vlastními poznatky.

Leden je měsíc s nejnižšími teplotami v roce. Měsíc zimy, ticha, ledu a sněhu, strádání a hladu. Listnaté stromy jsou zcela holé, kromě dubu zimního, jemuž listy opadá až na jaře. Mnohdy napadne vysoká vrstva sněhové pokrývky, která působí zvěři nesnáze. Stejně nepříjemné jsou dlouhotrvající mrazy, kdy zůstávají teploty pod nulou i přes den.

Co dělají myslivci a lesníci? Leden je měsícem intenzivní péče o zvěř. Veškeré spárkaté zvěři předkládáme krmiva s vysokým obsahem vlákniny. Především dbáme o to, aby byl ve všech krmelcích dostatek kvalitního sena. Dužnatých krmiv předkládáme jen tolik, aby je zvěř stačila během krátké doby zkonzumovat. Z jadrných krmiv volíme dietetický oves, případně obiloviny smíchané s plevami nebo speciálně vyrobené granule.

Zaječí zvěři předkládáme seno a dužnatá krmiva. Bažantí zvěři sypeme do zásypů především jadrná krmiva, nejlépe do hromady plev či zadiny. Při velké sněhové pokrývce odhrneme, pochopitelně po dohodě s majitelem, z pole sníh z ozimů.

Kontrolujeme stav slanisek.

Koroptvím sypeme zadinu do koroptvích bud nebo jen do trnitých křovisek na jižní straně mezí a svahů.

Kachny přikrmujeme na ledě nebo v zásypech na okraji vodních ploch.

Postarejme se také o klid v honitbě. Každé zbytečné vyrušování zvěře způsobuje nejen ztrátu tukových zásob, ale zakládá vyšší pravděpodobnost škod na lesních porostech.

Podle zákona o lesích je zakázáno jezdit na lyžích, na koních, na saních, na kolech mimo lesní cesty a vyznačené trasy.

Podle zákona o myslivosti je majitelům psů a koček zakázáno nechávat je volně pobíhat po honitbě.

Loví se zejména kožešinová zvěř.

Lesníci mají hlavní sezónu ve sběru šišek smrku, borovice, modřínu semen, jasanu, lípy a akátu. Sbírají rouby pro zakládání semenných sadů, řízkují vrby a topoly, vysévají semena břízy na sníh, využívají zmrzlé půdy k těžbě na podmáčených půdách a rašeliníštích.

Co se děje v přírodě? Jako jediná rostlina v tomto měsíci rozkvétá čemeřice černá. Život pod sněhovou pokrývkou – ochranu pod ní hledají menší zvířata třeba myši. Sníh chrání rostliny

nejen před mrazem, ale také před vysušením. Rostliny, které kvetou velmi brzy, si vyvíjejí pod sněhem poupata květů, aby mohly okamžitě vykvést, jakmile to venkovní teploty dovolí.

Srnečci narození vloni pokračují ve vytloukání prvního paroží, které má formu drobných paliček nebo knoflíčků.

Za mírných zim začíná honcování zajíců. Často několik samců pronásleduje samici, mnohdy se při tom i poperou.

V tomto měsíci začíná kaňkování lišek, obvykle v norách, málokdy na otevřeném prostranství. Lišáci skolí.

Mladí jezevci v první říji vstupují do chrutí, které se může protáhnout až do dubna. Starší jedinci pokračují v zimním klidu.

V lednu pokračuje tok výra velkého, který bylo možné pozorovat už v prosinci.

Sněhová pokrývka umožňuje těžbu dřeva v porostech, kde je nutno chránit přirozené zmlazení, v místech s nárůstem mladých stromků.

Život pod ledem. I když v zimě rybníky a jezírka zamrznou, život je neopustí. Mnohé vodní bytosti přepnou v zimě na úsporný režim, u jiných to vypadá, že se začnou cítit opravdu skvěle až na sněhu a ledu. Uděláte-li si v ledu průsvitné okénko, můžete nahlédnout do tichého světa pod hladinou

Návrhy pro činnost v lednu. Zúčastněte se příkrmování zvěře. Na obnově pozorujte stopy a nakreslete je: stopa zajíce, lišky obecné, kuny skalní, kuny lesní, prasete divokého, bažanta obecného.

Které šelmy žijí ve vaší honitbě? Zapište.

Přečtěte si v knize Myslivost (J. Hromas a kol.), Encyklopedie myslivosti (J. Červený a kol.), Myslivost (M. Vach a kol.) nebo Myslivost (J. Vosátka a kol.) o lišce obecné a doplň. Popis: biologie (způsob života): rozšíření v ČR: myslivecký význam: na zvláštní list nakreslete nebo podle obrázku popište mysliveckou mluvou lišku obecnou.

Vytvořte si sbírku větviček keřů, listnatých a jehličnatých stromů, návod a jak na to najdete v metodickém listu v Zápisníku.

Pomozte myslivcům při zajišťování ohryzu z ovocných stromů, jív, osik, akátů, jilmů, aj. Stromy a keře prořezávejte uvážlivě, aby i v příštích letech bylo dostatek větví na ohryz.

Zjistěte si termín a místo konání okresního kola soutěže „Zlatá srnčí trofej“. Prostudujte si propozice soutěže a začněte se připravovat.

Je vyhlášen další ročník Mých toulek přírodou, kresba, fotografie, poezie. Nezapomeňte se ji zúčastnit za svůj kroužek a OMS.

Napište, jak se chováme na výpravě do přírody. Seznamte se se základy poskytnutí první pomoci.

Tipy na pozorování v lednu. Zimní pěvci a počátek ptačího zpěvu, v lednových nocích je možné slyšet výra velkého na kilometry daleko. Je slyšet střízlíka, sýkoru a kosa.

Zimní hosté z jiných zemí: přilétá pěnkava jikavec, ve městech a parcích jsou vidět havrani polní. I v zimě můžeme pozorovat hohola severního, drozda kvícalu a káni rousnou. Návštěvníkem z tajgy je brkoslav severní.

Pozorujte stopy ve sněhu, podle nich můžeme rozpoznat, která zvěř prošla. Naučte se určit i stáří stop ve sněhu. Kdo umí v přírodě nalézt známky pobytu zvířat, nebo dokonce jejich tlapek, může z toho vyčíst zajímavé příběhy a takové příběhy můžete psát i vy sami na čerstvě napadaný sníh.

Zimní úkryty v krovech a sklepích: plch se ke spánku ukládá do krovů a stodol, netopýři a ropuchy vyhledávají náhradní dutiny ve sklepích a podzemních prostorách, v podkroví narazíme na přezimující motýly, slunéčka přezimují ve štěrbinách okenních rámců, komár písklavý musí přežít zimu v budovách.

Život pod sněhovou pokrývkou: menší zvířata jako např. myši, si pod ní vytvářejí chodbičky. Když sníh roztaje, bývají často dlouho znatelné.

J. J. Vaníčkovi, KMM